

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Külföldön: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

LÁSZLÓ JÓZSEF.

Egyesszám ára 4 fillér.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275

TOLLHEGYEN.

— NOV. 23.

(Ne játszunk a tüzzel!) E napokban a piac-utca egyik legforgalmasabb dohány-tűszedéjében jártam. Jön be egy baka és félénken körültekintve, így szólal meg:

— Kérem a három krajeiros lapot...

A tözsdetulajdonos már tudta, miről van szó és átadta a bakának a vidéken 3 krajeirjával árusított „Népszavá“-t. Egy perc sem telt bele, mire megjelent a másik baka. Ez már egész bátran, sőt kihívóan tekintett körül, erős hangon kívánván ugyan csak a „Népszavá“-t. Utána jártam a dolognak több helyen és kitűnt, hogy a közös hadsereg legénységének igen keresett, népszerű olvasmánya a vallástalan, hazátlan és a militarizmus ellen lázító nemzetközi újság. Szeretnék, ha felfedezésünk eljutna mindenüvé, a hol a hadsereg szellemét őrző gondolat figyelik. Valjon nyereség az a trónra nézve, ha a nemzetközi szociálisták dédelgetésével nyugtalanítatják ugyan az ellenállást folytató polgári társadalom, de ugyanakkor üszköt vet az anarkizmus pártja a hadseregbe és azt a haza és trón védelmére való lelkesedés helyett rávezeti ama kettő közül az egyiknek lerombolására, a másiknak megtagadására? A polgári társadalom csak kiheveri a helyzettel járó veszélyeket, de valjon könnyűszerrel menekül-e azokból a haderő? Ennek az egynek megmételtye-

zését azonban nem akarhatja a kormány és így ideje van annak, hogy a tüzzel való veszedelmes játéknak vége szakítsassék, mielőtt az előrelátás nélkül felszitott láng a legértékesebb javakat el nem pusztítja!

*

(Osztálysorsjáték.) Közeledik az osztálysorsjáték legújabb húzásának határideje. Eszünkbe jut, hogy Magyarországon sem folyik e pillanatban egyéb, mint az egyes néposztályok sorsával való játék. Ennek a játéknak főnyereményét mindenesetre a nemzet összegabajodásának örvendő — Ausztria fogja kihuzni!

*

(Mohamed szakállá.) Törökországot a negyhatalmak ostrommal fenyegetik. Nem törődik vele a szultán, elrejté őt az ágyuk elől Mohamed szakállá. De adnak valjon pénzt a külföldi pénz hatalmak — a próféta szakállára?

Uj vonal.

— NOV. 23.

A magyar királyi államvasutak részéről azt az értesítést kaptuk, hogy Csaptól, Ungváron keresztül az új vonal egész Galiciába, Sianki állomásig megnyílt.

Ismét egy új vonallal szaporodott a közlekedés Magyarországból Galiciába, eliehet mondani, hogy már bősé-

gesen elvagyunk látva vasutakkal Galiciába, melyeken azonban — sajnos — igen kevés eredményt értünk el mostanáig, kereskedelem dolgában alig valamit, ha csak azt nem számítjuk, hogy e vonalok segítségével a Galiciából Magyarországra bevándorolt mindenféle zagyva népség most már könnyebben bejöhet; ez pedig az országnak éppen nincs hasznára, üres kézzel s vándor bottal jönnek csupán, megélhetés s meggazdagodás szempontjából, szegény népünket — melynek maholnap már betevő falatja sincs — még jobban nyuzzák és szipolyozzák.

Ellenben úgy látszik, nincs szer, nincs semmi, a mi ezt az észnélküli bevándorlást megakadályozná.

A sajtó már ezerszer sürgette, hogy a kormány kövessen el mindezt, hogy ezt az ádáz bevándorlást megakadályozza, de nem talál meghallgatásra, ebben az ügyben éppen semmi sem történik.

A jajveszékélés megvan, de siket fülekre talál csupán.

Sehol egy nemzetnél ilyesmit meg nem tűrnének.

Nálunk ezek az újabb keletű magyarországi vonalak Galiciába mind hadászati szempontból építettnek, de tudvalevő, hogy a pályatestek nem elsőrangúak, gyorsvonatra nem alkal-

Falu végén.

Falu végén patak malom,
Oda hallik az én dalom;
Kerge szellő cifrizza ki —
Vajjon hallgatja valaki?

A malomba sok nép jár be —
Nevet rájuk a mojnárné;
Ha egyszer rámmesolyogna,
Ejha! — beh jó kedvem volna!...

Lantos.

Váradi Szabó János.

(Irodalom történeti adat.)

Irta: dr. Legányi Gyula.

Apácai Cseri János mellett méltó hely illeti meg Váradi Szabó Jánost az irodalomtörténetben. Mind a kettő éles szemmel ismerte föl a iskolának abbéli fogyatkozását, hogy nem az életnek nevel. És mivel az irodalomtörténet eddigelé kellőképen nem méltatta Váradi Szabó János érdemeit, e sorokkal felhívom rá a figyelmet.

Könyve, melynek tartalmát ez alkalommal ismertetem, csak a napokban került kezimhez Bessenyei Széll Farkas urnak, a királyi tábla tanácselnökének, a nemcsak kiváló büntető jogásznak, hanem egyuttal az irodalom és régiségtan jeles művelőjének szívességéből. Sajnálom, hogy régebben nem ismertem, mert különben a most megjelent, az Oktatás egészségétana című munkámban fölhasználtam volna, annyival is inkább, mert véleménye és gondolkozása sokban egyezik a könyvemben lefektetett elvekkel.

Váradi Szabó János a 19. század elején élt, Vay Miklós báró fiainak nevelője és a leutzburgi tudós társaság tagja volt. Rokoni ma is élnek Debrecenben. 1817. jelent meg Pesten. „A hazabeli kisebb iskoláknak jobb lábba állításokról” című könyve, mely arról teszen bizonyosságot, hogy korát megelőzte s majdnem száz évvel ezelőlt a mai fölfogásnak megfelelő nevelés- és élettani ismeretekkel rendelkezett.

E könyvében az elemi és kivált a falusi iskolák oktatás módját tárgyalja s helylél közlél okszerű neveléstani szabályokat állít föl, melyek teljességgel megfelelnek az élettani követelményeknek és a minék ak koriban még se híre, se hamva nem volt, a falusi iskolákat ipariskolákká szerette volna

átalakíttatni. A közműveltség terjesztése s az okszerű nevelés emelése mellett a köznép iránt való szeretete nyilatkozik meg könyvének minden sorában.

Azt írja, hogy a falusi iskolákat olyan nevelő házakká kellene tenni, melyekben az értelmi tehetségek kifejtése s az életre szükséges ismeretek tanítása mellett némely hasznos kézi munkában is gyakorlatot szerezzenek a növendékek.

Az általános műveltséget a nép közé is óhajtja bevittetni s ekképen szól: Némelyek úgy itélnek, hogy a köznéppel sokkal többre megy az ember, annak több hasznát veheti, ha azzal gyermekiségétől fogva úgy bánik, mint aki a teherbördésre születik.

Az iskolák gyakorlati irányára nézve azt a javaslatot teszi, hogy a köznép, mind a földműves, mind az iparos, eleget tehessen kötelességének, oly iskolákban kell nevelni, melyekben a gyermekek a hasznos tudományok mellett olyan foglalkozásban végezzenek gyakorlatot, melyekkel jövő életpályájukon is fognak találkozni. És kár, hogy eddig semmi tekintettel nem voltak a földművelés okszerű kioktatásában. Kiemeli, hogy mily jelentékeny hatással vannak a külföldi ipariskolák. Ezeknek átültetése és általánosí-

Vaskályhák,

tűzhelyek, kályha ellenzők, nickel kályhatálcák, extra finom főzőedények, revolverek és töltények, és az összes vasáru cikkek, legjobb minőségben a legolcsóbban kaphatók: **Nánássy Lajos** Debrecen, a megyeházzal szemben.

vaskereskedésben.

masak, csupán katonai szállításra képesek s az utazó közönség s teherárak továbbítására.

Ki tudja, nem lesznek-e még egyszer ezek a vonalak csakugyan s igazán használatban, nem lesznek-e még valamikor jobban is megerősítve és felszerelve, mikor az ellenség ellen viszik fiainkat a harctérre?

Ki tudja, a nemzetünkért való küzdelemben fognak-e fiaink akkor résztvenni, vagy valami önös érdek lesz-e akkor a rugó, melynek előre láthatólag borzalmas következményei lehetnek?

Most még szunnyad minden, de az európai politika s a kelet örökös forrongása folyton ébren tartanak bennünket s nem lehet nyugodt percünk, nem vagyunk benne biztos, mikor nyel el egyszer bennünket is a hőmpölygő emberáradat, mely folyton ellentünk tör s csak a mi romlásunkat akarja.

Kifürkészhetetlenek a sors utai s minden nemzet telett egy titokzatos pallos lebeg, mely — megeshetik — épen akkor csap le, mikor boldogságban uszunk s önfeledte percünkben egyszer bennünket teljesen agyon-sujthat. — ó.

Politikai hírek.

— **A vizivárosi választás.** A II. kerületi szövetkezett ellenzék vasárnap délután 4 órakor a budai Vigadó dísztermében nagygyűlést tart, a melyen Németh Imre képviselőjelölt a szövetkezett ellenzéki pártok országgyűlési képviselőinek kíséretében meg fog jelenni. Este a Vigadó éttermeiben pártvacsera lesz.

A politikai helyzet.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 23.

Kossuth Ferenc, a koalíció elnöke súlyos betegesen fekszik és alig van rá kilátás, hogy tavasz előtt elhagyhassa az ágyat.

tása nagyban előmozdítaná a nép művelődését és boldogulását.

Kiterjeszkedik az egészségtan tanítására is a azt tartja, hogy a nép gyermekeit meg kellene tanítani arra, mi az egészségnek hasznos és káros. Régi tapasztalat, hogy az iskolai épületek, kivált a falvakban, mind fekvésük, mind szük voltuk miatt, nagyon egészségtelenek. A kevés világosság a belső tisztátalanság és a rakásra vert csintalan gyermekek kigőzölgése olyanokká teszi azokat, mint ha bűdös tömlőcök volnának. Azt lehetné az ember, hogy azok az ártatlanok, mint megannyi kis gonoszok zárattak azokba belé.

A gyermek az iskola küszöbén kívül és a maga szülei házában szabadabban lélegzelve, kedvére mozoghatván, nem csuda, hogy úgy nézi az iskolát, mint a gonosztevő a maga fenyték helyét. Tanácsolja, hogy ahol a hely megengedi, gyakran fürdőjének a gyermekek, tanulják meg, hogy a testnek tisztán tartása az emberiség iránt való tiszteletnek egyik bizonyossága.

Az egészségügyi szabályok tanításának több hasznát venné a gyermek, mint az olyan könyveknek, melyeknek értelem nélkül való olvasásával ma kinozzák. Nagyon böcs és a mai kornak megfelelő tanácsokat osztogat a ruhaviseletre nézve, abban az időben, mikor még a levegő- és Napfürdőknek se híre se hamva nem volt. — Azt írja ugyanis. Mikor a gyermekek öltözetjéről való gondoskodást, mint az egészségre tartozó javas-

(A szabadelvű-párt programja.)

A szabadelvű pártnak mostan esze ágában sincsen jobbra vagy balra menni, hanem készíti a saját programját, hogy ő maga is ott állhasson a magyar közéletben számottevő tényezőül. A párt programképezítő albizottságai mindennap üléseznek. Tegnap a közösügyi és horvát bizottság ülésezett, ma a közoktatásügyi bizottság tanácskozik, pénteken a közgazdasági, szombaton az igazságügyi és vasárnap a belügyi bizottság ülésezik. Ha az albizottságok elvégzik munkájukat, akkor azt egyeztetve a párt plenuma elé fogják terjeszteni.

(Helyettes főispán Pestmegyének.)

Pestvármegyházán ma délelőtt csend honolt. Híre jár, hogy Taly Istvánt, László Rezső gróf győri főispán fogja helyettesíteni.

(Miniszterek bécsi utja.)

Fejérváry Géza báró miniszterelnök, Vörös László kereskedelmi miniszter és Popovics Sándor pénzügyminiszteri államtitkár holnap Bécsbe utaznak, hogy résztvegyenek a közösügyi költségvetés dolgában tartandó közös miniszteri tanácskozáson. A magyar miniszterek még szombaton visszatérnek Budapestre.

(A Ház feloszlata.)

A Ház feloszlata van ismét előtérben. A „Magyar Esti Lap” szerint ez a feloszlata elhatározott dolog. Fejérváry utazása nem függ össze ezzel a kérdéssel, mert a miniszterelnök már kinavezése alkalmából megkapta ehhez a királyi hozzájárulást, csak keltezni kell a kész királyi kéziratot. A nevezett lap forrásunk szerint Fejérváry december 19-én megjelenik és bemutatkozik a Házban, elmondja programját és törvényjavaslatokat nyújt be; a Házat együtt tartja, míg vádindítvány nem kerül elő; mihelyt ez megtörténik, a Házat február 7-ig újra elnapolja és rögtön bejelenti, hogy a Ház februárban csak azért fog összeülni, hogy meghallgassa a feloszlató királyi kéziratot. A választások márciusban lennének és a Ház csak április végén vagy május elején alakulna meg.

lom, nem azt akarom mondani, hogy azokat más ruhákba, melegebbre vagy cifrábbra öltöztessék, teljességgel nem. Az ő egyszerű, kevésből álló ruhájok, kivéven a keményebb hideg napokat, igen alkalmasok arra, hogy a test tagjait szabadon tartván és a levegő minden változásait a testre szolgálai engedvén, a testet megkeményítsék. — Meztelen nyakkal, mejjel, fedetlen fővel, és a mikor az idő megengedi, mezteláb járnak a falusi gyermekek. Az teszi őket erőssé, keménynyé és az idő minden viszontagságainak elviselésére alkalmasossá.

És milyen helyes élettani ismeretre vall az a megjegyzése, hogy míg a test nő, addig semmire sincsen oly nagy szüksége az eledelen kívül, mint a mozgásra. A sok ülés a mozgás nélkül való élet, a fejlődésnek való sáros mérge. Bezárják a gyermeket 6-7 éves korában a többiekkel együtt, mint a juhokat, szoros egészségtelen szobába. — És reggeltől délig, déltől estig ott kell ülni minden mozgás nélkül. Ilyen megkötött állapottal kénytelen a gyermek fölcserélni szabadságának kellemes napjait.

Ily helyzetben ne higyük, hogy csak egy óráig is tudának a gyermekek valamire folyvást figyelni és mind teszi, mind értelmi tehetségeiket megtompítja az ilyen élet s míg élnek hordozzák az iskola bűnének büntetését. A mi iskoláinkban csak tanítanak, de nem nevelnek.

(Folyt. köv.)

(Cáfolatok.)

Félhivatalosan jelentik: Egy napilap ma azt újságolja, hogy a budapesti I. honvéd gyalogezred parancsnoksága rendeletet kapott egy karhatalmi zászlóalj szervezésére. A hírforrás szerint a karhatalmi zászlóalj szervezésének a megyék megfélemlítése volna célja. E híradásból egyetlen betű sem igaz. Ilyen karhatalmi zászlóalj szervezésére az I. honvéd gyalogezred parancsnoksága semmiféle rendeletet nem kapott, következésképpen ez iránt nem is intézkedett. Egy másik újság ma reggel arról ad hírt, hogy a kormány fölfelé is kudarcot szenvedett, amennyiben a főispáni kinavezésekre vonatkozó előterjesztését a felség el nem intéri. Ezzel szemben konstatálható, hogy a kormánynak összes főispáni előterjesztési zavartalan elintézését nyernék és egyetlen egy esetben sem fordult elő még az sem, hogy ilyen előterjesztés csak halasztást is szenvedett volna.

(A vezérőlbizottság ülése.)

Kossuth Ferenc a vezérőlbizottságot szombatra hívta össze. — Miután Kossuth ágyban fekvő beteg, s így a pártkörbe nem mehet, az ülést Kossuth lakásán fogják megtartani.

(Szabadka a póttartalékosok behívása ellen.)

Szabadka város törvényhatósági közgyűlése ma tárgyalta Bihar Ferenc honvédelmi miniszternek a póttartalékosok behívására vonatkozó rendeletét. A törvényhatóság a rendeletet, amely szerinte a hadsereg létszámának kerülő uton való kiegészítését célozza, további eljárás végett kiadta a városi tanácsnak, de egyben felírt a képviselőházhoz orvoslásért.

(Miniszteri rendeletek.)

Fejérváry miat pénzügyminiszter ma leiratot küldött a pénzügyigazgatóságokhoz, melyben elrendelte az 1905. évben befizetett és be nem fizetett adókról szóló kimutatások sürgős feltérjesztését. — Ezzel kapcsolatban a belügyminiszter is leiratot intézett a vármegyékhez, kérve a beszedett, de a kincstárnak be nem szolgáltatott adókról a kimutatást. — A belügyminiszter egyben figyelmezteti a vármegyéket, hogy az esetleges pénztár rovancsolásnál nem veszi tekintetbe azt, hogy a vármegyék ezen adóösszegeket takaréklában elhelyezték, hanem mint pénztárhiányt fogja tekinteni, mert a törvény szerint az adókat az állampénztárban kell őrizni.

Az általános választói-jog a közgyűlés előtt.

A nemzeti ellenállás.

A jog- és pénzügyi-bizottság ülése.

— nov. 23.

(Saját tudósítónktól.) Miután a törvényhatóság e hó 30-án rendes közgyűlést tart, ezt megelőzőleg a jog és pénzügyi bizottság ma délután három órakor ülést tartott, hogy a rendes közgyűlésen tárgyalásra kerülő ügyeket a maga részéről határozati javaslatokkal lássa el. Rendkívül érdekes és a közgyűlés színvallását van hivatva előidézni az a két, egybehangzó felírás, amelylyel az általános titkos választói jog behozatala érdekében intéztek Komárom és Nagy-

városok a törvényhozáshoz, s amelyet támogatás végett megküldöttek Debrecen törvényhatóságának is.

Az ülés lefolyásáról alábbi tudósításunk számol be részletesen: Az ülés első tárgya Nagyváradi és Komárom városok oly irányu megkeresése volt, hogy Debrecen törvényhatósága csatlakozzék a képviselőházhoz intézett ama felirathoz, amelyben az általános választói jog behozatalát sürgetik a választási eljárás reformjával együtt.

Mindkét város felirata tele van mélyreható, doktrinés fejtegetésekkel, a melyek azt a következtetést vonják le az államtanokból, hogy a vagyoni és értelmi cenzus még nem kétségtelen jelei a politikai érettségnek, s a mai állapotok mellett a politikai jogokat a nemzet csak egy kis töredéke gyakorolja. Az ország jóléte, biztonsága és fejlődése megköveteli, hogy az általános választói jog alapján a nemzetnek lehető legnagyobb része gyakorolhasson politikai jogokat.

Ezzel szemben áll Kis-küküllő vármegye felirata, amely éppen a szavazati jognak aránylagos kiterjesztésére kívánja a fősúlyt fektetni, de nem szeretné felruházni ezzel a hatalmas és veszedelmes jogosítvánnyal az alsóbb néprétegek ingadozó és könnyen befolyásolható ezreit.

Márk Endre: Amielőtt a kérdéshez hozzászólhatnék, arra nézve kérek felvilágosítást, hogy a választói jog kérdése szerepelt-e már valaha a jog és pénzügybizottság előtt?

Vecsey Imre elnök: Szerepelt. Sőt a közgyűlés már ki is mondta, hogy a választói jog kiterjesztését óhajtja, de csak a magyarul írás-olvasáshoz kötötte.

Jámbor János: Miután itt kész feliratokkal van dolgunk, nem szükséges, hogy a bizottság új feliratot fogalmazzon. Én, a magam részéről indítványozom, hogy Nagyváradi feliratához csatlakozzunk.

Dr. Tüdös János: Miután a politikai érettség álláspontját leghívebben Nagyváradi város felirata fejezi ki, — én csatlakozom Miskolczy bizottsági tag ur indítványához.

Márk Endre: Ha állást akarunk foglalni ezen nagyfontosságú kérdésben, tekintetbe kell venni azokat az általános elveket, amelyeket nép- és pártgyűléseken megállapítottak. Tény az, hogy a választói jogot reformálni kell; az is kétségtelen, hogy gyakorlása csak úgy vezethet kellő eredményre, ha titkosan történik. De Debrecen törvényhatósága nem zárkozhatik el eddig vallott politikai álláspontjától. Most első legfontosabb kérdés az alkotmány megvédése, ha ez megtörtént, ám következék elsősorban a választói jog reformja. De a szociáldemokraták ama kívánalmát, hogy az alkotmányt biztosító törvények tárgyalása előtt kerüljön sorra a választói jog, — hazafias törvényhatóság nem pártolhatja. — Indítványa az, hogy Debrecen felirata, az alkotmányjogi kérdések elintézése után tartsa csak elsőrendű szükségességgnek az általános, titkos választói jogra vonatkozó törvényjavaslat benyújtását.

Komlóssy Dezső csatlakozik Márk Endre indítványához.

Miskolczy Jenő egyszerűen tudomásul venné az egészet, s ezuttal felirat küldését ajánlóné.

A jog és pénzügyi bizottság, a választói jog kiterjesztésére vonatkozó, korábbi közgyűlési határozat felolvasása után úgy határozott, hogy Nagyváradi feliratának szellemében küldje feliratot a közgyűlés a

törvényhozáshoz. Tehát az általános titkos választói jog behozatalát időszerűnek és célirányosnak tartja a jog és pénzügyi bizottság is, mindazonáltal azval a megszorítással, hogy a választói jog gyakorlása a magyarul íráshoz és olvasáshoz, továbbá a nyelvtudományhoz legyen kötve. Az erre vonatkozó törvényjavaslat benyújtása az alkotmányos rend helyreállítása után egyik, legfontosabb teendője legyen a kormánynak.

Csikvármegye megkeresést küldött a városhoz, amelyben a nemzeti ellenállás egyöntetű országos szervezését szükségesnek tartván, erre nézve az álláspontja, hogy az eme egyöntetű eljárás megállapítására ki küldött bizottság lépjen é intékezésbe a többi törvényhatóságok megválasztandó, hasonló jogkörrel felruházott bizottságával. Csikvármegye megkeresésével teljesen egyértelmű Kolozsmegye ily irányu megkeresése is.

A jog és pénzügyi bizottság Márk Endre és Dr. Tüdös János hozzászólása után úgy határozott, hogy azt javasolja a közgyűlésnek, hogy Csikvármegye és Kolozsmegye átiratának szellemében határozzon, s mondja ki, hogy a nemzeti ellenállás egyöntetű megállapítása végett tartandó értekezletre három tagu bizottságot küld ki a polgár-mester elnökelete alatt.

Miután az ülésnek több tárgya nem volt, az elnök Vecsey Imre főjegyző be-rekesztette.

Jelen voltak: Márk Endre, Dr. Tüdös János, Komlóssy Dezső, Miskolczy Jenő, Jámbor János, Dr. Magoss György és Varga Károly tb. tanácsnok, jegyző.

A fizetési meghagyásokat kézbesítik. Végh Gyula színvallása Háborog a közvélemény.

(Saját tudósítónktól)

— nov. 23.

A megyei és városi törvényhatóságok hazafias állásfoglalásukból kifolyólag kimondották, hogy addig, amíg a törvényen kívüli állapot tart, — a kormánynak sem adót, sem ujoncot nem bocsátanak rendelkezésére, de sőt tisztviselőiket eltiltják minden olyan hivatali ténykedéstől, amely adóbehajtást, vagy ujcselejtést eredményezne. — Ez a tiltóhatározat különösképen áll a fizetési meghagyásokra vonatkozólag, amennyiben azokat a városi kézbesítőknél, vagyis a városi kézbesítői hivatalnak kézbesítenie semmiféle uton-módon nem szabad.

Nagyon természetes, hogy a tisztviselőknél a közgyűlés ezen határozatához, — miután nekik az az első fórumuk, ragaszkodniok kell annyival is inkább, miután a belügyminiszter rendelete csupán arra vonatkozik, hogy a városok az önként befizetett adókat utalják át az állampénztárba, mivel azoknak esetleges visszatartása törvénybe ütköző.

Nem is hallatszott eddig semmi panasza abban a tekintetben, hogy a városi tisztviselői nyíltan ellene szegültek volna akármilyen irányban a közgyűlés rendelkezéseinek.

Ma már másképp áll a helyzet. A jog- és pénzügyi-bizottság mai ülésében Márk Endre bizottsági tag felháborodva jelentette be, hogy a rendőri, kézbesítői hivatal mindenféle eszközzel arra törekszik, hogy a pénzügyigazgatóságtól kapott fizetési meghagyásokat az illető feleknek kézbesítse.

Először a szokásos módon, hajdu útján kísérik meg a kézbesítést. Ha ez nem vezet eredményre, — hivatalos, — „Debrecen város rendőrségének kézbesítői hivatala“ felirású borítékban, ajánlottan küldik el a fizetési meghagyást a címzettnek.

Természetesen a legtöbb, — pénzügyigazgatósági ügyfél — lépre megy és gyanútlanul átveszi az ajánlott levelet, nem is álmódván, hogy a rendőrségi boríték fizetési meghagyást rejteget.

Tulajdonképpen ártatlan volna az egész dolog, ha nem volna levonható belőle az a következtetés, hogy Végh Gyula főkapitány valósággal negligálja felettes hatóságának, a közgyűlésnek határozatait és minden tekintetben, teljesen önállóan, leggyakrabban a közgyűlés egyenes, nyílt állásfoglalásával ellentétben jár el.

Végeredményében a fizetési meghagyások kézbesítése nem okoz nagy veszélyt. Ugyszólván mindenki tudja, hogy azért fizetni nem kell. Sőt a mai gazdasági viszonyok mellett a polgárok nagyrésze talán a legjobb akarat mellett sem volna képes fizetni. — De meg a közigazgatási bíróság csak nemrégiben hozott oly értelmű döntvényt, hogy a fizetési meghagyásoknak ajánló levélben való kézbesítése egyáltalán nem érvényes és semmiféle joghátrányt nem von maga után.

Mindazonáltal maga az a tény, hogy Végh Gyula rendőrfőkapitány, avagy alantás közegei, — ami végeredményében egyre megy — titokban ellene szegülnek a törvényhatósági közgyűlés határozatának s olyan módon próbálnak keresztülvinni egyet és mást, ami alkalmas arra, hogy a jóizlésű embereknek arcába szőgyenpirt kergessen, — nemcsak jellemző adat a rendőrség fejének gondolkozásmódjára, hanem dehonesztáló egyuttal magára az egész közigazgatásra is, ahol ilyen megtörténhetik.

Am küldje ki kézbesítőivel a kézbesítői hivatal a fizetési meghagyásokat ha ez törvényen alakuló hivatali kötelesség. De, ha azok kézbesítetlenül kerülnek vissza, küldje vissza a pénzügyigazgatóságnak, vagy tegye el boldogabb időkre, de semmiesetre eskeressen egérukat, hogy azok minden áron kézbesíthetők legyenek.

Az államhatalomnak nincs, de nem is lehet szüksége arra, hogy a rendőrfőkapitányok politikai célzatu ténykedéseikben túllépjék azt a határt, ameddig tartozó kötelességük köti le őket.

Nyugodt lehet a főkapitány, hogy a pénzügyigazgatóság sohasem fogja elkészíteni helyette — a rendőrlégénység beosztására vonatkozó tervezetet!

NAPI HIREK.

Napról-napra.

— november 23.

I.

Nincs a hazán kincs bár, kér a hadügyi kincstár . . .

Több ur mint Mózes a sanyaru „nye mozsos!”

II.

Bug a sok Zoltán, mit a helyzet majd igazol tán!

A sok Géza viszont köt „haladó“-i viszonyt!

III.

Uj műsort adj Zsül, másként a rezsím hama' felsül,

Rögtönző lovakat látni hived nem akad!

IV.

Bus egy idő! Kedvet nyujt vigszavu kedved

Gárdonyi Terka mama, a busak öröme ma!

— Az akadémiai elnökválasztás.

Hétfőn délután választják meg az akadémia új elnökét. Ma már kétségtelen, hogy a két jelölt: Berzeviczy Albert volt kultuszminiszter és Radvánszky Béla báró koronaőr közül Berzeviczy győz és pedig túlnyomó többséggel. Az akadémikusok szokatlan lelkesedéssel mennek harcba érte Radvánszky ellen, akinak érdekében konzervatívok dolgoznak erősen. Érdekes, hogy Wlassics Gyulát, akit a koalíciós lapok egyhangulag jelöltek Eötvös Loránd utódjául, az elnök jelölés elől értekezlet szövege sem hozta. Radvánszky báró is csak a kis töredék támogatja, mely az akadémia elnöki székében a mai politikai irányzattal harmonizáló egyént kívánt ültetni. Hívei a Wlassicsisták közül kerülnek ki, akik, miután jelöltjüket semmi áron nem akarták elfogadni, csak azért kardoskodnak Radvánszky mellett, hogy Berzeviczy Albert ne részesüljön az egyhangú megválasztás dicsőségében. Az a hír, mintha Andrassy Gyula gróf is elnökjelölt volna, annál inkább sem valószínű, mert az elértekezlet már megállapodott a két hivatalos jelöltben és másra nem is fognak szavazni az új akadémikusok.

— Dr. Benedek János beszámolója.

Hajduböszörményből írják, hogy Dr. Benedek János, a kerület országgyűlési képviselője december hó harmadikán tartja meg beszámolóját a kerület székhelyén, Hajduböszörményben. A beszámolóra elkísérik a hajdu megyei képviselők is, sőt nem lehetetlen, hogy abban az esetben, ha valami rendkívüli körülmény áll be a politikai helyzetben, a függetlenségipárt vezérei ezt az alkalmat fogják felhasználni, hogy fontos politikai nyilatkozatokat tegyenek. A kerület választópolgárai nagy ünnepséggel fogják fogadni szeretett képviselőjüket.

— **Osztálysorsjáték.** A XVII. sorsjáték mai kezdőhúzásánál a következő nagyobb nyereményeket sorsoltak ki:

10,000 koronát nyert: 58305.

5000 koronát nyert: 91583.

2000 koronát nyert: 89646.

1000 koronát nyertek: 9447 34178 16184, 104828.

500 koronát nyertek: 14548 21825 39795 51819 57866 62022.

300 koronát nyertek: 85 3390 3990 9999 15990 17168 18811 20289 34096 36103 51389 51563 55270 77185 77578 78519.

A többi kihúzott számok 100 és 40 koronát nyertek.

— **Közigazgatási bejárás.** Ma volt Hajdusoboszlón a Duna Földvár-Debrecen-Máramarosziget transzversális országút hivatalos felülvizsgálása. A bizottság, amelynek a miniszterium részéről Hartig Sándor osztálytanácsos, Debrecen város részéről Acél Géza főmérnök voltak a tagjai, — teljes elismeréssel adózott az ut építőinek, s mindent helyeslőleg tudomásul vett.

— **A Párizsi Nagy Áruház égése.** A Párizsi Nagy Áruház rettenetes tűzkatasztrófiája még emlékezetben van. A bíróságokon végigvándorolva az ügy, a Kurián — mint utolsó fórumon — tegnapelőtt történt az utolsó, de nem végleges beszűntetés, mert ma hajnalra újra feltámadt a nyilvánosság előtt. Nehány reggeli lap azt írta, hogy újabb feljelentés és újabb adatok rendelkezésre bocsátása alapján a rendőrségen Bérczy Béla rendőrkapitány ismét megindította a vizsgálatot, mert a feljelentés szerint a Párizsi Nagy Áruház tűzkatasztrófiáját gyújtogatás okozta. Hogy ki a gyújtogató, azt a lapok nem írják meg, de a gyanu bizonyos irányban mozog.

— **Utonálló gyermekek.** Vass Pálné Mária telep 25. sz. a. lakosnő István nevű 9 éves fiát az este a boltba küldte. A kis fiút visszatérteben Nagy István, Pásztor Pál és Vaszil Béla 14—15 éves suhancok megtámadták, tőle pénzt követeltek, mikor pedig a fiu ezt megtagadta, neki estek, földre teperték, a nála levő 12 fillért pedig elvették. A szegény fiu az ütlegektől olyan súlyos belső sérüléseket szenvedett, hogy azóta vért hány. A rendőrség a suhanc asztófavirágok alien az eljárását megindította.

— **A Zeysig-ügy főtárgyalása.** A Zeysig-ügy holnapi főtárgyalása elé rendkívüli érdeklődéssel tekintenek politikai és jogász körökben. Az már ma kétségtelen, hogy a nagy szenzációt fölvert ügy, bárholgy igyekeztek ezen az újságok, távolról sincs kimerítve és a főtárgyalás politikai pikantériákban bővelkedni fog. A tárgyalásra beidéztek a röpirtat berlini nyomozását. Wertheimert is, aki ma meg is érkezett Berlinből. A tárgyalás főtanul közül még megjött onnan Rolf Herman, a dohánykivitel társaság tisztviselője is.

— **Megszökött hercegnő.** Konstantinápolyból táviratozzák, hogy Szaid bej egyiptomi herceg felesége francia nevelőnőjével együtt megszökött a férjétől s egy francia hajón, melyet e célra kibérelt, Franciaországba utazott. A hercegnő férjével, aki európai műveltségű ember, Franciaországban volt nászuton s Páris anyira megtetszett neki, hogy most mindenáron ott akar élni.

— **A polgármester válasza.** Kovács József polgármester ma már válaszolt is a belügyminiszter második megsemmisítő rendelkezésére. Jelentést tett Demahidy Elemér főispánnak, hogy ragaszkodik a közgyűlés alkotmányvédő határozatához, s a belügyminiszter parancsainak nem engedelmessékedik. Rendkívüli közgyűlés összehívására ok nem lesz, — miután a belügyminiszteri rendelettel a 30-ikái rendes közgyűlésnek lesz alkalma foglalkozni.

— **Köszönet nyilvánítás.** K. Tóth Sándor vásárfelügyelő ur, mint minden évben, úgy az idén is megemlékezett a népkonyháról s annak céljaira 20 azaz: husz koronát juttatott kezünkhöz. Fogadjon ehhez lakostársaink nevében köszönetemet. Oláh Károly tanácsnok.

— **Rablótámadás a Bethlen utcán.** A „Debrecen” írja: Vakmerő rablás történt kedden este a Bethlen utcán. Boros György Busi utca 13. sz. a. fuvaros, aki aznap lovát adta el, kissé pityókás állspothan indult hazafelé. Utközben a Bethlen utca végén

marcona alakok toppantak eléje, letépték a földre és miközben fojtogatták, letépték a mellényéhez akasztott zacsót az abban levő 120 koronát elrabolták és aztán elmenekültek.

— **Vadászat a tilosban.** A debreceni vadásztársulat területén nagy vadászatot rendeztek Guta Lajos, Végh András és Téglási János tanyai lakosok. A vadőr azonban rajtuk ütött és a tiltott nyulpecsenyére ábító társaság ellen az eljárást megindította.

— **Öt perc — öt millió.** Öt perc alatt öt millió koronát szerezni, természetesen csak a börzén lehet, sőt, csak amerikai börzén. Newyorkban, mint onnan jelentik, Hoadley gyapotkereskedő tegnap reggel megjelent a börzén s óriási mennyiségű, egy millió bál gyapotot vásárolt. E rendkívüli vásárlás anynyira felszoktatta a gyapot árát, hogy Hoadley öt perc múlva újra eladta az egy millió bál gyapotot s minden bálon nyert öt koronát, — azaz összesen öt millió koronát.

— **Halálozások.** Az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő halálozások jelentettek be: Nagy Mária ev. ref. 13 éves, Tenkei Ilona r. kath. 15 napos, Borzován Borbála g. kath. 15 éves, Csordás László g. kath. 70 éves, Kulybus János g. kath. 33 éves.

— **Szembeszált a rendőrrel.** Valamelyik külső sori csapásokban alaposan berugott Mátyás József és száles jókedvében hatalmas botrányt rendezett az utcán hazafelé mentében. — A duhajkodó legényt egy rendőr esendire intette, mire az nem hajtvaleve levő Lajos nevű testvéröccsének kérésére neki támadt a rendőrnek és meg akarta verni. — Közben azonban annak több társas segítségére sietett, akik a garázda ifjút ártalmatlanná tették és bekisérték a központra.

— **Zsebtolvajlás.** László Györgyné tegnap délután a Piac-utcán járt egyet más bevásárolni. Utjában feltűnt neki, hogy egy alacsony termetű piros kendős család leány mindenfelé nyomom követi és körülötte jár, kel míg egyszer csak elmaradt. Hazatérve aztán meglepetve tapasztalta, hogy zsebéből 12 koronát tartalmazó pénztárcáját kilopták. Gyanuja rögtön az ismeretlen leányzó ellen irányult és az esetet bejelentette a rendőrségen, mely a tolvajt keresi.

x **LETZTER JÓZSEF** fényképészeti és fényképnagyítási műterme Piac utca 44. dr. Ujfalu-sey-ház. Állandó fényképfelvételek a műterem kapubejáratánál levő táblán.

x **Továbbképző Esti Tanfolyam.** A Debreceni Kereskedő Társulat legutóbbi iskolabizottsági ülésén elhatározta, hogy a folyó tanévtől kezdve az eddigi Esti Szaktanfolyamot egy magasabb fokú s szintén 7 hónapig tartó esti tanfolyammal, az ugynevezett „Továbbképző tanfolyammal” kiegészíti, — amely tanfolyamon az Esti Szaktanfolyamon előadott kereskedelmi szaktárgyak folytatást és befejezést nyernek. E „Továbbképző Tanfolyam” célja, hogy bármely felnött egyén, (férfi vagy nő) aki a kereskedelmi szakismeretekben teljes jártasságot kíván magának szerezni, — alkalmat találjon, hogy magát ezekben teljesen kiképezze és begyakorolhassa. — Ajánlatos ennélfogva e tanfolyam látogatása mindazoknak, akik az esti tanfolyamot már korábban elvégezték, továbbá azoknak is, akik a kereskedelmi szaktárgyakban némi jártasságot szereztek, úgy hogy az előadandó anyagot megérteni képesek. A továbbképző tanfolyam szervezete és vizsgarendje ugyanaz, mint az esti tan-

folyamé; az előadandó tantárgyak pedig: keresk, számtan, keresk. és váltóismeretek levelezéssel, könyvvitel. Valamennyi tantárgyat a Debreceni Felső Kereskedelmi Iskola illető szaktanárai tanítják. Az előadások hetenkint összesen 8 órában tartatnak meg és pedig annak idején a tanfolyam halgatóival közösen megállapítandó négy napon mindenkor este 8—10-ig. Előleges jelentkezéseket elfogadnak. Gedeon Béla és Nyilasy Károly felső keresk. isk. tanárok.

x Férfi divat ingek készen és mérték után 1 frt. 75, 2, 250. és 3 frt. legszebb nyakkendők 50 krtól, kitűnő angol keztyűk, sport és divat kalapok Fekete férfidivatüzletében.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A nagyerdei holttest. Öngyilkosság a Nagyerdőn Agyonlőtte magát.

— nov. 23.

(Saját tudósítónktól.) Ma este pisztoly lövés zaja verte fel a nagyerdő mély csöndjét. A nyulának nevezett részén öngyilkosság történt. Egy elkényeseredett, sorsával meghasonlott iparos segéd dobta el magát az életet, mely — ugylátszik, — teher volt már neki. Megunta a létért való küzdelmet, melyből pedig nemesak neki, de rajta kívül még annyi soknak kijutott. A napi robot harcossá elvesztette akaraterjét, önbizalmát, megingott a jövőben való reménye és elkeseredett lelke a halálban keresett megnyugvást.

(Meghasonlott önmagával.)

Dvorszky Imre 32 éves alsó matyosovici (líptómezei) illetőségű cipész segéd az öngyilkos. Néhány héttel ezelőtt jött Debrecenbe—Budapestről, hol huzamosabb ideig tartózkodott. Rövid ideje alatt egyik Piac utcai cipész műhelyben dolgozott, ahonnan négy-öt nappal ezelőtt kilépett. Azóta munka nélkül volt, de azért nem nélkülözött amit bizonyít az, hogy még pénzt is hagyott hátra. A nyomor tehát nem üldözte a halálba, sokkal valószínűbb, hogy egyéb, talán az önmagával való meghasonlás készítette végzetes tetteinek elkövetésére.

(A nagyerdei holttest.)

A szerencsétlen ember élettelen hullájára egy hadnagy akadt rá, aki a Nyulási kaszárnya felől jött a Dobos felé. Átlőtt szívvél vértócsában feküdt a fűben a halál önkéntese. Mellette hevert esernyője és a hét milliméteres revolver, melyvel kioltotta életét. A katonatiszt telefon utján azonnal értesítette a rendőrséget, ahonnan Bikkfalvy rendőrbiztos ment ki dr. Balkányi Ede orvossal az öngyilkosság színhelyére. Az öngyilkost bevitték az erdő mellett levő rendőrségi őrhelyre, ahol az orvos megvizsgálta és megállapította, hogy a golyó közvetlenül a szív alatt hatolt be a testbe és belső elvérzés következtében rögtön halált okozott.

Találtak nála egy csomó ujságot, egy erszényt, melyben 6 korona és néhány fillér volt továbbá az okmányait, melyekből megállapították kilétét. Arra nézve, hogy miért követte el végzetes tettet, sem nyílt felvilágosító irást nem hagyott hátra. Holttestét beszállították a közpórház hullatermébe, ahol holnap felboncolják.

Méliusz-téri büntény örültje.

Aki Sívágó feleségének képzeli magát.

— nov. 23.

(Saját tudósítónktól.) A meliusz téri rablőgyilkosságnak számalmas áldozata lett egy beteges, képzelődő leány, akit a borzalmas büntény annyira megrendített, hogy az ebből származott lelkiirakódásba beleőrült. Tegnap délelőtt a rendőrségi központon Harmathy rendőrbiztos előtt megjelent egy 30—40 év körüli nő, aki izgatottan és magából kikelve adta elő, hogy ő a Meliusz téri gyilkosság elkövetésével gyanúsított Sívágó Jánosnak a felesége és fontos leleplezéseket akar tenni a büntényre vonatkozólag.

A nő gyanus viselkedése szemet szurt a rendőrbiztosnak. Ezt azonban nem árulta el előtte, hanem ki akarta halgatni, de nem ment vele semmire, mert az izgatott nő ki jelentette, hogy csak az ügyésznek hajlandó vallani. Ugyancsak ezt hangoztatta Boldizsár rendőrkapitány előtt is, aki végül is átküldte Bardóc rendőrbiztos kíséretében az ügyészséghez.

Itt Galánffy kir. ügyész elé vezették. Az ügyész faggatására egyszerre gőrosos zokogásban tört ki és nem lehetett semmiképen szólásra bírni. A jelenet megisméltődött Hoffman vizsgálóbíró előtt is. Mikor aztán látták, hogy semmiképen sem boldogulnak vele, minthogy különös viselkedése azt a látszatot keltette, hogy elmezavaróddal van dolguk, elvitték dr. Szalay Béla kerületi orvoshoz, aki megállapította, hogy a boldogtalan teremtésnek tényleg meghibbant az elméje. Később aztán a magmotos zászakor nála talált írásokból kiderült, hogy Stanta Idának hívják, Stanta János Homokkerti lakos vasúti altiszt élemedett kora leánya.

Az esetről értesítették hozzátartozóit, és édesapja csakhamar meg is jelent a rendőrségen s elmondta, hogy a leánynak már egyizben volt hasonló betegsége. Néhány évvel ezelőtt egyszer vallási őrjöngésbe esett, de rövidesen helyreállott a lelkiállapota. Az orvos tanácsára a szegény leányt beszállították a közpórházba.

SZÍNHÁZ.

MŰSOR

Péntek, 24 én: „Szegény Jonathán” operette. (A)

Szombat, nov. 25 én: „Lilla” vígjáték. (B)

* Figaró házassága. A bohó, szerelmes Figaró egy estére ismét eljátszotta Kisjátékait. Darús filozófiájának színarany tisztasága gyönyörűséggel hálózta be a szívünket és éreztük a dobbanásáról, hogy az örök poézis hálója mint eszavardók összéb és összéb agyunk körül. Baumarchis a poétikus észnek akart zengedezni dicsőítő himnusz, s önkénytelenül esett a maga ásta verembe: esztelen poézis ragyogásával tódítja a világot. Figaró örökifja marad, mert bohó és szerelmes bolcs, gondtalan és teli szívű filozófia.

Zilahy édesen egyszerű művészete adott vonzóerőt „Figaró házassága”-nak. A szépen

telt ház tapsolt is azzal a gyönyörűséggel, amely csak a nagy igazi művészet oltárához visz áldozatot, — viszi áldozatul a szívet.

* Veér Judit rózsája. A fővárosi Nemzeti színház műsorának kiválósága a Lampérth Géza darabja, mely nálunk vasárnap este kerül bemutatásra. A darab kuruc-tárgyú meséje, igaz hazafiságból áthatott hatásos jelenetei bizonyára, megérdemelt elismerésben részesülnek a debreceni színpadon is. A darab szereposztása a következő: Veér Tamás—Szakács Andor, Judith—Markovics Margit Tóthné—Arday Ida, Sárika—Szabó Irma, Beresényi—Deácssy Alfréd, Both—Krasznay Imre, Diák—Ternyoi Lajos, Mózes—Békés Gyula.

* Színházi hírek. Ma a Szegény Jonathán kerül színre, ez a nagy stílusú operette, holnap pedig Oláh Gábor pályanyertes darabja, a „Lilla” adatik.

* Lohengrin. Még újév előtt színre fog kerülni ez a hatalmas opera és pedig igen fényes kiállításban. A szerepek a legjobb kezekben lesznek a karokat pedig egyik helybeli dalárda tagjaival megerősítik. Az opera betanulását Huber karmester vezeti.

TAVIRATOK.

Barsvármegye ellenállhat.

Aranyosmaróth, nov. 23. Az állami dotációt beszüntető kormányrendelet Barsvármegyénél egyelőre semmi zavart nem okozott. A tisztviselői illetmények december havi szükséglete 12,000 korona, a melynek fedezetére a háztartási alapon 17,000 korona van. December 1-én tehát az illetmények kifizetése után még 5000 korona felesége marad a január havi illetmények fedezetére. E mellett a háztartási alapon felmerülő hiányt a katonai beszállásolás alapból három-négy évre is képes fedezni.

A vigyázatlanság áldozatai.

Kézdivásárhely, nov. 23. Kapusi Károly iparos 18 éves leánya a konyhában palacsintát sütött, miközben az edényben lévő zsír meggyuladt, és a ruhájú tüzet fogott. Közben bejött Erzsike nevű 15 éves kis huga kezében petróleumlámpával, a kigyó testvére láttára ijedébe elejtette a lámpát, a mitől az ő ruhája is meggyuladt. A két leány oly súlyos sebesüléseket szenvedett, hogy mindkettő élet halál között lebeg. A nagyobbik leány menyasszony volt.

A korponai emlékünnap.

Korpona, nov. 23. A korponai országgyűlés emlékezetére rendezett országos ünnepségre a tegnapi esti vonattal érkeztek ide Justh Gyula, Rákosi Viktor, Kovács Gyula, Gál Sándor, Világhy Gyula, Keller István, Pap Elek, Kovács Ernő, Benedek István, Pongrácz Elemér, Gyapay Dénes, Horváth Gyula, Hentaller Lajos, Fábry Károly, Holczér János képviselők, a Hajdúvárosok küldöttségében Somossy Béla, dr. Szabó Lajos és dr. Friedrich Lajos. Ipolyságon, a hova képviselők vonata este 7 órakor érkezett. Czobor László alispán üdvözlő beszéddel fogadta a vendégeket. Az üdvözlésre Justh Gyula képviselőházi elnök válaszolt és dicsérettel emlékezett meg Hontvármegyéről, a mely a nemzeti elleuállásban az elsők között volt. Az ipolysági állomásnál megvacsoráztak a vendégek és

órákor tovább utaztak Korpona felé. A korponai állomáson Hollady Nándor polgármester üdvözölte a képviselőket, a kiknek nevében Justh Gyula válaszolt és beszédében összehasonlította a magyar nemzetnek mai állapotát a Bocskay-idők állapotával. Korpona város ki volt világítva. A evonulás és a fogadás fényesen folyt le. Az ünnepséghez érkezett vendégeket egyes családokhoz hívták meg vendégül és mindenütt lelkes vendégszeretettel részesítették. Ma már a kora reggeli órákban sürri egymásutánban hozták a kocsik mindentelől az ünnepséghez érkező vendégeket. Az állomásnál nagy közönség fogadta a érkezőket. 9 óra előtt gyűltek össze a képviselők a város háza díszes termében díszmagyarban. Ott volt Lits Gyula honti főispán is. Fél 10 órákor diszidentisztelet volt az ev. templomban. A misét Kliment Lajos szolgáltatta. Sztelho Gerő beszercebányai lelkész költői szárnyalású hazafias szónoklatot tartott. A templomot egészen megtöltötte az ünneplő közönség. A város fel van lobogóva.

Az orosz helyzet.

Moszkva, november 23. A szemsztvók és a városi kongresszusok által benyújtott határozati javaslatot ma este tárgyalták. Az ülésen 27 szónok egy módosító indítványt nyújtott be, mire a határozati javaslatot visszavonták, hogy holnap új formában szavazás alá bocsássák. A kongresszushoz különböző egyesületektől, szemsztvóktól és más vidéki testületektől táviratok érkeztek, a melyekben elengedhetetlenül szükségesnek tartják a kormány támogatását és az alakuló ülés ellen nyilatkoznak.

Budapesti gabonatöze.

(Déli zárlat.)

Budapest, nov. 23.

Buzakínalat és vételkedv mérsékelt. — Nyugodt irányzat mellett 12.000 métermázsra került forgalomba, közben néhány fillérrel olcsóbb árakon. Egyébb gabonanemek közül tengeri 5 fillérrel olcsóbb, rozs engedékeny, zab esendős, árpa változatlan. Idő: esős.

Haza áprilisre	17.14—16.
Haza áprilisre	14.26—28.
Zab áprilisre	14.28—32.
Tengeri májusra	13.74—76.
Raps 1906. augusztusra	26.10—20.

Törvényszék.

§ **Képviselő és szerkesztő.** A múlt évben, gróf Tisza István miniszterelnöksége idején több támadó cikk jelent meg Olay Lajos országgyűlési képviselő ellen a „Magyar Szó” hasábjain. Abból eredtek a közlemények, hogy dr. Pályi Ede a lap szerkesztője összeküldöztette a derék függetlenségi képviselővel — holmi pletykák miatt. Ezeknek a hatása alatt aztán a „Magyar Szó” régi, egy év előtt történt politikai dolgokat tárgyalt, amelyek a csúfosan kimúlt Khuen-kormány idejéből valók voltak.

Olay sajtópörbe fogta a lapot, mely 1904. augusztus 3., 6. és 9. napjain közölte az inkriminált cikkeket, azt írva a többek közt, hogy Olay nem gazember ugyan, de bolond. Utóbb „helyreigazította” ezt a kijelentést, de nem volt benne köszönet, mert a kedvetlenül mondást még bántóbbá tette. Ugyanis így változtatott rajta:

— Azt, hogy Olay bolond: fentartjuk. Ellenben azt, hogy nem gazember: visszavonjuk.

Majd más alkalommal szemére vetette Olay Lajosnak, hogy Khuen idején, bár éppen vitarendező volt, le akart szerelni. — Amikor pedig az 1848. XX. törvényekről volt szó, az augusztus 9-én „Magyarok, protestánsok!” felirású cikkben azt a felhívást intézte báró Bánffyhoz, hogy az ő „bohó-cával, Olay Lajossal ne vettessen cigánykerekereket.”

Mind a három cikkért a törvény előtt való felelősséget dr. Pályi Ede szerkesztő vállalta el, akinek ügyét az esküdtszék, dr. Dolsehall Alfréd báró emótlése mellett, ma tárgyalja. Olay Lajos, a panaszos, Eötvös Károly kíséretében jelent meg, a bevándolt lapszerkesztőnek pedig dr. Bihari Mór ügyvéd a védője. Az érdekes tárgyalásra az esküdtszéki terem zsúfolásig megtelt s miután az esküdtszék megalakult, majd a vádirat is felolvasásra került, kihallgatták a vádlottat. A vádirat szerint két becsületsértésről, továbbá egy rágalmazásról van szó.

A tárgyalás folyik, és ítélet csak a hajnali órákban várható.

Szerkesztői-posta.

Delta A kértzett írtól évtizedekkel ezelőtt jelentek meg kötetek, egyik-másik az antikváriusoknál kapható, újabb gyűjteményeket rendezni nem szándékozik.

Politikusnak. A legmerészebb politikai kérdéseket intézi ön hozzánk, de ha mi mindent biztosan tudhatnánk, úgy szívesen válaszolnánk kérdésére. Ön oly dolgot akar meg tudni, melyre ma azt hiszik, még a legjókabbnak s legépebb elméjű ember sem volna képes megfelelni. Mi lesz december 19-én vagy 19-ike után? ezt magunk is szeretnénk tudni s ha akadna valaki kedves olvasóink közül, ki kérdésünkre a legbiztosabb és leghatározottabb választ adná, úgy mi szerfelett lekötöztetve éreznénk magunkat. Egyet azonban előre is biztosan tudunk, hogy ez a kérdés ma Magyarországon a legnagyobb rejtély, melyre nincs felelet, mert a politika szálai a legkuszáltabbak, elannyira, hogy ehhez fogható egy nemzet életében sem fordult még elő.

„Itt élned halnod kell!”

— Regény. —

Írta: Inotay Béla. 59

VII.

„Isten bozzád, örökre, végkép!”

— De különösen beszél Jenő bácsi... Milyen keserű ma! A hangja is olyan idegen!

— Hja barátom, ma mindketten igen eltaláljuk a hangot. Ez az első szerelemét, én az első csalódását.

— Jenő bácsi...

— Gratulálok hozzá, hogy ön nem es. és kir. kamarás, menyasszonya magyar leány és nem komédiázik, a mama nem baronesse és nem tud a bogarakkal bánni.

A fiu döbbenve hallgatta barátjának keserű beszédét. Nem merté kérdezni, de hiszen sejtette, mi a baja. Tréfára fordítja a társalgást.

— Nos, ezen bajok egyike sem nyomja a lelkünket. Bátoran hozzánk költözhetik, a míg Milena kisasszony elvégzi tanulmányait.

— Ohó fiatalember! Milena kisasszony eleget tanult rajtunk! — Rég külföldön van már. A kis Milos vörösre dörzsölt szemekkel, vörös orral deklamál Jeanne d'Arc-ból...

— Jenő bácsi! Így már értem! Milena kisasszony elutazott. Isten, mennyire fáj a válasz!

— Nem a válasz fáj, fiatalember, hanem valami egyéb. Vett ön már ékszeret, a melyről azt hitte, hogy ezeket ér? És aztán megtudta, hogy hamiskövek vannak benne. Mondjuk például, hogy... cseh gyémánt.

— Istenem, hiszen Milika szép, jó, lelkes leány! — Igaz, hogy nem magyar lelkű.

Lásson, azért bizonyult cseh gyémántnak. De ha ez a hasonlat, nem talál, szol-

gálok másikkal. Azt az ékszeret örökölhette, de el örlik ontól s így tökéletesen mintegy önre nézve, miféle gyémánt van benne...

— Ez történt volna önrel is?

— Határozottan, csak hogy az eset még furább. A ki elpörölte, nem magának szánta. Inkább valami Muzeumnak. — Epen javában gyönyörködött benne, a mikor lecsapott egy madár, — keressen ki magának erre alkalmas madárfajt — és kiragadta kezéből az ékszeret. Vagy még ez sem elég ostoba dolog? Akkor hát képzeljen el egy lecsapó villámot; az olvasztja el az ékszeret és nem marad belőle senkinek semmi!

— Sohasem hallottam még Jenő bácsit ilyen honályosan beszélni...

— De hát mit magyarázom meg önnek világosabban, hogy Milena jegyesem volt, aztán jött a kis Emil, a ki elforgatta a fejét, de nem azért, hogy magának hódítsa meg... Szó sincs róla! A nemzetiségi ifjak csak a nemzetiségnek hódítanak ez idő szerint! Tót művésznő legyen hát belőle, a tót menyecske. A híres lengyel tragika szonban közbelépett s a szláv géniusz nevében magához rendelte. Most aztán kié Milena? Mi lesz belőle, ha bolond ábránd volt, a mi megragadta?

(Folyt. köv.)

Városi Színház.

Bérlet 49. szám. (A)

Debrecen, péntek, 1905. nov. hó 24-én.

Szegény Jonathán.

Operette 3 felvonásban.

S Z E M É L Y E K :

Mister Vandergold, gazdag amerikai	— — — —	Bákeffy Lajos.
Tripp Jonathán	— — — —	Polgár Sándor.
Cuiklei Tóbiás, impresszárió	— — — —	Árkossy Vilmos.
Catalucci zeneszerző	— — — —	Perényi József.
Dryander, professor	— — — —	Vadász Lajos.
Harriet unokahuga	— — — —	Sz. Pozsonyi L.
Novalszky, lengyel gróf	— — — —	Deésy Alfréd.
Arabella, huga	— — — —	Radó Anna.
Holms, ügyvéd	— — — —	Kondor Ernő.
Billy	) Vandergold cselédei	Szabó Gyula.
Molly		Fóti Frida.
Big, Bostoni diákkisasszony	— — — —	Sz. Gárdonyi T.

Holnap, szombaton, november hó 25-én.

LILLA.

Vigjáték.

573—1905. szám.

Hirdetmény.

A nagymélt. Vallás- és Közoktatási-ügy Minisztérium f. é. 47003 sz. a. keit rendelettel a debreceni két szekrény készítését megengedvén, a főrealiskola igazgatósága a szekrények készítésének biztosítására f. é. december 15-én délelőtt 10 órákor (Hatvan-utca 44., I. emelet igazg. iroda) nyilvános árlejtést tart s felkéri az érdeklődő iparosokat, hogy ezen árlejtésre megjelenni és ajánlatukat írásban, vagy élőszóval megtenni sziveskedjenek. A kívánt szekrények nagysága 265 cm. magas, 200 cm. széles és 65 cm. mély. Közülök az egyik hét, 38 mm. vastag mozdítható polccal, a másik hét beerősített négyrekeszes polccal, tölgyfa színre, erezve, olajfestékkel festve, vasalással és jó minőségű kettős wertheim zárral. Az árlejtők 5% bánatpénzt tartoznak letenni.

Debrecen, 1905. november 22-én.

Farkas Sándor,

igazgató.

MAGYAR ÁLLAM VASUTAK
monotrendje

1905. október hó 1-től.

Debrecenből indul:		óra	perc	
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4	46	
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8	57	
Budapest — Nagyvárad felé —	d. u.	3	30	
Budapest — Nagyvárad felé —	este	10	25	
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4	—	
Csak Szatmár (gyorsvonat)	d. u.	6	55	
Csak Szatmár teher v. sz. sz.	este	8	24	
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12	11	
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8	51	
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7	17	
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4	36	
H.-Bözörmény B.-Sz.-Mihály felé	m. á. vasúttól	reggel	5	35
	vásártérrel —	reggel	5	44
	m. á. vasúttól	d. e.	8	09
	vásártérrel —	d. e.	8	16
	m. á. vasúttól	d. u.	11	11
	vásártérrel —	d. u.	11	20
	m. á. vasúttól	d. u.	4	41
	vásártérrel —	d. u.	4	54
	m. á. vasúttól	este	7	—
	vásártérrel —	este	7	07
F.-Abony felé m. á. vasúttól	reggel	4	35	
F.-Abony felé vásártérrel —	reggel	4	56	
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v. től	d. u.	4	56	
O.-Kócs—Polgár felé vásártérrel	d. u.	5	16	
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9	35	
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4	51	
Bpestre érkezik:				
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1	50	
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6	40	
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5	45	
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9	35	
Budapestről Debrecenbe indul:				
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7	25	
A d. u. 8 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9	—	
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2	35	
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7	—	
(P.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9	15	
Debrecenbe érkezik:				
Budapest felől (személyvonat)	d. u.	8	29	
Budapest—Nagyvárad f. gyors	este	6	40	
Budapest—Nagyvárad felől —	éjjel	2	24	
Budapest—Nagyvárad felől —	d. u.	8	29	
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7	46	
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8	57	
Szatmár—M.-Szigetről — — —	d. e.	4	31	
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat)	d. u.	10	11	
Csak M.-Szigetről — — —	este	8	43	
Szatmár felől — — —	este	8	04	
Kassa—Miskolc felől — — —	d. e.	8	19	
Kassa—S.-A.-Ujhely—Szerencs	este	11	31	
B.-Sz.-Mihály H.-Bözörmény felől	vásártérre —	reggel	7	33
	mávasúthoz	d. e.	7	40
	vásártérre —	este	8	22
	mávasúthoz	este	6	28
	vásártérre —	d. u.	3	29
mávasúthoz	d. u.	3	35	
F.-Abony felől vásártérre —	d. u.	7	44	
F.-Abony felől m. á. vasúthoz	d. u.	7	54	
O.-Kócs—Polgár felől vás. tér.	reggel	5	25	
O.-Kócs—Polgár felől máv.-hoz	reggel	5	35	
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7	15	
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	3	18	

Szőlővessző

A világhírű

„Delaware”

adja a legjobb bort!
Oltani permetezni nem kell!
a szőlészet kincse.

A phyloxera ellen áll!!

Leírását és árjegyzékét ingyen küldünk bárkinek.

Szőlőoltványok mérsékelt áron kaphatók!

nagymennyiségű sima és gyökerez Delaware vessző eladás

Cim:

Szigyártó és Takács

Telep: Alsó-Segesd.

Központi iroda: **Felső-Segesd.**
Somogy-m.

Legjobb bajusszedő a híres Debreceni

„CIVIS” bajuszpedrő

amely nem tép, de jól összetartja és nőteti a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.

Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő

gyógyszertára a „Klgyó”-hoz DEBRECENBEN.

HIRDETÉSEK

felvételnek e lap kiadóhivatalában.

Sárkány S. Bankháza

Telefon 80—89. BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6. Telefon 80—89.
a magyar királyi szab. Osztálysorsjáték főelárusítója.

Sürgőnyeim:

Sárkányék Budapest.

Folyó számla: Pesti magyar kereskedelmi hanknál és a magyar kir. postatakarékpénztárnál.

Legmagasabb pénzkölcsönt nyújtok sorsjegyekre és értékpapírokra, bárhol elzalogosított sorsjegyeket saját pénzezemel kiváltak és ezekre nagyobb kölcsönt adok; letétjegy, zálogjegy beküldendő. Kezvező feltételek mellett a kölcsön részletekben is visszafizethető.

Budapesti és vidéki kereskedőknek, iparosoknak váltóit leszámítolom és könnyen törleszhető váltó és személyhitelt nyújtok.

Tiszteviselők és katonatisztek amortizációs kölcsönt kaphatnak.

Háztulajdonosok és földbirtokosoknak

II-ik és III-ik helyre való betáblázásra azonnal folyósíthatok.

Semmiféle előleges jutalékot nem kérek, ugyszintán minden levelet, válasz-bélyeg nélkül is, rögtön elintézek.

SÁRKÁNY S. BANKHÁZA

BUDAPEST, VI. Ó-UTCA 6.

25 év óta törvényszékiileg bejegyzett cég.

Megjegyzés: A XVII-ik sorsjáték I-ső osztályu sorsjegyei már megjelentek és kérem egyuttal b. megrendeléseit, a legjobb és legpontosabb kiszolgálásról előre biztosítom, minden nyereményt azonnal kifizetek.

A következő szerencseszámokat ajánlom, mert ezek nagy nyereménnyel még nem lettek kisorsolva:

2979	12128	12953	16065	35733	44596
51325	58762	80847	99191	101580	105655

Kivágandó

Megrendelő-lap.

SÁRKÁNY S. bankháza Budapest, VI., Ó-utca 6.

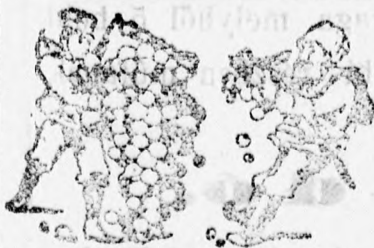
Megrendelem önöknél a ..... számú
és ennek árát .....
Postautalvánnyal küldöm.
kérem utávévni.

egész
fél
negyed
nyolczad
sorsjegyet

A nem kívántat
tessék áthuzni.

Név: .....

Lakhely, u. p. ....

Az elmúlt
rendkívüli
száraz nyár
folyamán
ismét a

Küküllőmenti

Első szőlőoltványtelep

(Tulajdonos: Caspari Frigyes Medgyes, 25 N.-Küküllőmegye)
volt az egyedüli az egész országban, mely oltványait óriási mennyiségű, naponta 5 millió liternyi vízzel öntözte, s ennek folytán az egyedüli szőlőtelep amely ez évben is valóban szép és minden tekintetben kifogástalan minőségű szőlőoltványokat szállít és árjegyzék számos elismerő levéllel ingyen és bérmentve

14524—1905.

Árverési hirdetés.

A debreceni szab. kir. város tulajdonát képező s alább megjelölt földrészek **folyó 1905 évi december hó 6-án délelőtt 10 órakor** a városháza nagy tanácstermében megtartandó nyilvános árverésen 1906. évi október hó 1-től 1912. évi október hó 1-ig terjedő hat gazdasági évre haszonbérbe adatni fognak. És pedig:

1. a szikgáti cserépvető körüli 28 hold epreskerti föld az ezen levő gazdasági épületekkel, az innen északra eső s egy tagban levő 374 hold 180 négyszögöl majorsági föld továbbá a szikgáti régi cserépvető és az államvasut mellett délre fekvő 296 h. 693 négyszögöl majorsági földek—együttesen. Kikiáltási ár 21992 korona.

2. a pallagi I-ső számú 419 h. 445 négyszögöl és a II-ik számú 381 hold 1363 négyszögöl kiterjedésű tagföldek egy taggá egyesítve, Kikiáltási ár 150 korona.

3. a pallagi III. számn 493 h. 905 négyszögöl tagföld. Kikiáltási ár 7200 korona,

Árverezni szándékozók az árverési feltételeket városi számvivői hivatalunknál a hivatalos órák alatt megtekinthetik, az árverés alkalmával pedig a kikiáltási árak 10% át tartoznak készpénzben vagy elfogadható értékben az árverést vezető bizottság kezéhez—bánapénzül letenni.

Kelt Debrecen, 1905. nov. 16-án.

A városi tanács.

Hajdumegyei Népbank Mint Szövetkezet, DEBRECEN.

Harmadik évtársulatát 1906. január 1-én megnyitja, melybe tagok már most is és az év folyamán bármikor beléphetnek.

Az intézet tagjainak száma rövid két évi fennállása alatt 1500-ra emelkedett, akik 10000 törzsbetétre több mint 260000 koronát fizettek be, mely összeg az évtársulat tartam alatt 1300000 korona tőkének felel meg.

A törzsbetétek eddig megállapíthatólag 6%-ot jövedelmeznek.

Kölcsönöket a hét bármelyik napján, utólag fizetendő legolcsóbb kamattal elletti folyósít.

Hitelre a harmadik évtársulatba belépő tag már most igényt tarthat, úgy hogy befizetése csak 1906. január 1-én zeszik kezdetűket.

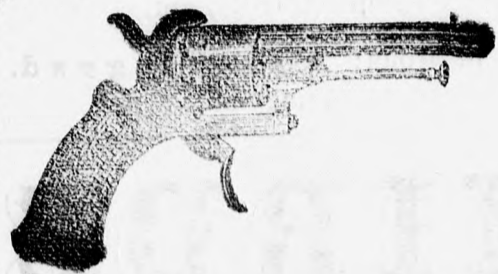
Minden 100 kor. kölcsön heti 50 fillérjével visszafizethető.

Jelentkezések a harmadik évtársulatba való belépésre, vagy kölcsön iránt bármely nap délelőtt vagy délután az intézet helyiségében Piac-u. 26. főútszéde épületében eszközölhetők.

Dr. Révi Nándor
jogtanácsos
Egedüs Sándor.

Ügyvezető választmány:
Dr. Ferenczy Gyula,
elnök.

Dr. Bruckner Ernő
elnök.
Grósz Nagy Ferenc.

ÖNVÉDELMI célból

legjobb minőségű
forgópisztolyokat és
angol „boseer“-eket

ajánlok legnagyobb választékban és jutányos árak mellett.

TÓTH GYULA

Debrecen, Piac-utca 20—27.

Ékszer különleges ségek**KIZARÓLAG****Halász Nándor ékszerésznél kaphatók****DEBRECEN Piac-utca 24 szám.**

(Fehérló szálló épületében.)

Alapított 1875.

Több éremmel kitüntetve

BUTORRAKTÁRAIM

talhalmazottsága miatt évtizedek óta
kittünő hírnévnek örvendő

cs. és kir. udvari

buborgyáram

elismert elsőrendű készítményeit a leg-
olcsóbb árak mellett ajánlom a nagy
érdemű vevőközönségnek.

Költségvetéssel és mintákkal kívánatra
díjmentesen szolgálók.

Schwartz Vilmos

Debrecen, Piac-utca 71. szám.

Hirdetés.

Nagyméltóságú Gróf Zichy Géza ur Hosszu-Pályi község határában lévő, Szabó tisztás birtokán 64 kat. holdnyi területen fekvő, körülbelül 1183 méteröltre becsült faanyaga, melyből 5 hold 739 □-öl karónak is használható akácfa, a többi részben műfának is használható tölgyfa, —

abán eladó.

Az erdőfája a fentemlített birtokon megtekinthető. Ajánlatok a Hajdu-Tetétleni uradalom Tisztartóságának küldendőek Tetétlenre, per Kaba vasutállomás.